

OBRTNIŠKI GLASNIK

GLASILO ZAVODA ZA POSPESEVANJE OBRTI ZBORNICE ZA TOI V LJUBLJANI

LETO VI. LJUBLJANA, OKTOBER 1939 – JANUAR 1940 ŠTEV. 7-10

VSEBINA:

Reorganizacija obrtniških združenj	90
Pavšaliranje pridobnine za male obrtnike	94
R. Dostal: Stare obrtne zadruge ali cehi	96
A. D.: Ko je delo končano	99
† Emil Koprivnikar	102
† Feliks Toman	105
Tečaji	103

Izhaja mesečno. — Naročnina znaša letno 25 din, posamezna številka stane 3 din. — Izdaja Zavod PO Zbornice za TOI v Ljubljani (odgovarja Ogrin Ivan v Ljubljani). — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Beethovnova ul. 10. — Za uredništvo odgovarja Hočevar Lojze v Ljubljani. — Tiska Zadrúžna tiskarna v Ljubljani (Maks Blejec).

Reorganizacija obrtniških združenj

V Sloveniji smo imeli doslej 162 obrtniških združenj, ki so imela povprečno po 100 do 150 članov. Jasno je, da združenja s tako majhnim številom članstva ne morejo uspevati tako, kot bi bilo potrebno. Zato tudi obrtništvo od teh združenj ni imelo mnogo koristi, čeprav se je za vzdrževanje porabilo letno okrog 2 milijona dinarjev. Združenja po večini niso mogla vzdrževati niti svojega tajnika, ki bi opravljal najnujnejše vsakodnevne posle. Zato je bilo oblastem in Zbornici ovirano poslovanje, ker združenja niso mogla vršiti v redu svojih poslov.

Obrtniki bodo imeli gotovo velike koristi, če bodo imela večja združenja lastne lokale z dnevnim uradovanjem. Zbornični obrtni odsek je že ponovno obravnaval, kako bi se dala ta zadeva rešiti; vedno pa so zbornični svetniki zagovarjali združenja v svojih okrajih, tako da bi bilo skoraj treba še nova združenja snovati. Zadnje čase so pametni obrtniki iz posameznih krajev sami zahtevali, naj se že vendar združijo posamezne življenja nezmožne edinice.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je že ponovno zahtevalo, da se izvede reorganizacija obrtniških združenj, vendar se je stvar odlašala. Ker pa je zadeva postala iz dneva v dan nujnejša, je bila Zbornica prisiljena na zahtevo ministrstva reorganizacijo končno le izvesti. Pred dnevi je izdala odločbo, ki se glasi:

Na podlagi I. odstavka § 556. in § 590. obrtnega zakona v zvezi z odredbo ministrstva za trgovino in industrijo z dne 10. januarja 1958, II. Br. 46115/u, odreja podpisana Zbornica ukinitvev Združenja (ime združenja) in pripojitev njegovih članov krajevno pristojnim skupnim združenjem.

Skupnemu združenju obrtnikov v (kraj) se naroča, da izvrši vse potrebno glede likvidacije ukinjenega združenja, izročitve članskih, pomočniških in vajenskih seznamov in nanje se nanašajočega arhiva.

Imovina združenja (ime združenja), ki preostane po izplačilu vseh obveznosti, tvori v bodoče poseben sklad, ki se uporablja za humanitarne ali strokovno-pospeševalne namene obrtništva teh strok.

Priporoča se, da se taka imovina ali njen del nameni kot prispevek za zgradbo Obrtniškega doma v Ljubljani proti temu, da se pri upravljanju in izkoriščanju tega doma zagotove prispevajoči stroki odnosno njenim članom odgovarjajoče pravice. Ako bi nastal glede tega nesporazum, odloči v smislu § 590. obrtnega zakona Zbornica.

Na željo prideljenih članov se mora ustanoviti pri združenju poseben odsek za njihovo stroko, katerega poslovanje in delokrog bo določal pravilnik, ki ga odobri Zbornica.

Po potrebi naj se za oddaljenejša okoliša združenja ustanove krajevna zaupništva.

V smislu določb § 364. obrtnega zakona se odreja obenem izprememba člena 25. pravil Skupnega združenja obrtnikov v Ljubljani, tako da se število članov uprave poveča na 16. njihovih namestnikov pa na 8. Po analogiji določil § 364. obrtnega zakona se tudi odreja, da to združenje, glede na izvršeno izpremembo pravil in dodelitev novega članstva ukinjenega združenja, skliče skupščino ter med drugim na tej skupščini izvrši tudi nove volitve celotne uprave. Glede termina za sklicanje skupščine bo Zbornica izdala še dodatne odredbe, čim bodo postale njene odločbe o reorganizaciji pravomočne.

Razlogi:

Z uvodoma omenjenim razpisom je ministrstvo za trgovino in industrijo opozorilo, da je v poedinah krajih države, zlasti tam, kjer še obstojajo prisilna združenja obrtnikov poedinah strok, dosti takih, ki obsegajo področje, ki je manjše od enega sreza, v primeru pa, ko obsegajo večje področje, da zaradi malega števila članov in nezadostnih sredstev ne ustrezajo niti najosnovnejšim potrebam za redno poslovanje združenj. Zaradi tega ne samo ne izvršujejo nalog, ki jim jih nalaga zakon, temveč predstavljajo tudi motnjo normalnega in uspešnega funkcioniranja ostalih gospodarskih ustanov. Pristojne zbornice zaradi napačnega tolmačenja odredb § 356., odstavek 1. obrtnega zakona, v takih primerih ne pristopajo k spajanju takih združenj z drugimi združenji.

Iz teh razlogov in v namenu, da se število prisilnih združenj obrtnikov zniža na število, ki bo omogočilo uspešno delo tako združenjem kakor tudi ustanovam, ki vršijo nad njimi nadzorstvo, je ministrstvo za trgovino in industrijo odredilo, da morajo zbornice pristopiti k spajanju več prisilnih združenj obrtnikov v vsakem primeru, kadar združenje ne glede na število članov ne obsega vsega področja dotične prvostopne upravne oblasti; v primeru, kadar kako prisilno združenje obrtnikov obsega celo področje prvostopne občne upravne oblasti, se more pristopiti k takemu spajanju, ako ima združenje manj kot 100 članov, pa zaradi nezadostnih sredstev ne more vzdrževati svojega urada, ki bi vsak dan redno posloval, niti plačevati tajnika, ki bi poznal vse osnovne predpise, ki se nanašajo na obrtništvo in celokupno poslovanje združenj.

V večjih krajih, kjer poleg skupnih združenj obrtnikov obstoje tudi posebna združenja obrtnikov ene ali več strok za isto področje, se morajo ta posebna združenja ukiniti in spojiti s skupnim združenjem v dotičnem kraju v vsakem primeru, kadar združenje zaradi malega števila članstva in nezadostnih sredstev ne more vzdrževati tajnika in rednega uradovanja, kakor je bilo prej navedeno. V takem primeru se za vsako stroko ukinjenega združenja ustanovi strokovni odsek.

Na področju Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se mora število obrtniških združenj zmanjšati najmanj na polovico sedanjega števila, da se s tem omogoči uspešnejše medsebojno sodelovanje.

K temu razpisu ministrstva za trgovino in industrijo je treba še pripomniti, da zaradi neurejenosti in velikega števila združenj v okolišu podpisane Zbornice izredno trpi konzultativno in informacijsko delo med združenji, zbornico in oblasti. Do neke mere je bilo temu odpomagano z okrožnimi odbori obrtniških združenj, prej pa še z zvezami obrtnih zadrug, na katere so se mogle Zbornica in obrtna oblastva obračati in obratno ter na ta način uspešno obravnavati razne važnejše obrtniške zadeve. Ukinitvijo teh zveznih prisilnih združenj pa je odpadla še ta možnost in se je stik med Zbornico in oblasti na eni ter prisilnimi združenji na drugi strani popolnoma zrahljal, kar povzroča velike težkoče in ovire vsakemu uspešnemu poslovanju v smislu predpisov obrtnega zakona.

S pripojitvijo ukinjenih združenj se bodo njihovi okoliši prilagodili okolišem oblastev in pomnožilo se bo tudi članstvo združenj, kar bo v veliki meri pripomoglo k urejenemu poslovanju; to nam pokažejo že primeri sedanje organizacije pri združenjih z velikim številom članstva, med katerimi imamo n. pr. tudi združenje, ki šteje preko 800 članov in prav zaradi tega deluje zelo uspešno in v zadovoljstvo članstva različnih strok samega. Potrebam poedinih strok se ustreže s strokovnimi odseki, obrtništvu oddaljenejših krajev pa z ustanovitvijo zaupništev. Stroški administracije in s tem obremenitve obrtnišva se obenem sorazmerno zmanjšujejo, nasprotno pa ima vsak obrtnik možnost, da opravi svoje posle in dobi nasvete vsak dan med uradnimi urami in s strani oseb, ki so strokovno zadostno kvalificirane ter poznajo razne zakonske, uredbene in druge predpise.

Od 150 obrtniških združenj ostanejo za bodoče sledeča skupna združenja:

Skupna združenja:

- v Ljubljani za mesto Ljubljana in srez Ljubljana-okolica,
- v Kranju za sodni okraj Kranj,
- v Trzinu za sodni okraj Trzin,
- v Škofji Loki za srez Škofja Loka,
- v Radovljici (dosedaj na Bledu) za sodni okraj Radovljica,
- na Jesenicah za sodni okraj Kranjska gora,
- v Kamniku za srez Kamnik,
- v Domžalah za dosedanji okoliš in sodni okraj Brdo,
- v Kočevju za srez Kočevje,
- v Logatcu za sodni okraj Logatec,
- v Čerknici za sodna okraja Čerknica in Lož,
- v Litiji za sodni okraj Litija,

- v Novem mestu za srez Novo mesto in sodni okraj Kostanjevica iz sreza Krško,
- v Črnomlju za sodni okraj Črnomelj,
- v Metliki za sodni okraj v Metliki,
- v Krškem za srez Krško izvzemši sodni okraj Kostanjevica,
- v Celju za mesto in srez Celje,
- v Laškem za srez Laško,
- v Konjicah za srez Konjice,
- v Brežicah za srez Brežice,
- v Šmarju za srez Šmarje pri Jelšah,
- v Slovenjgradu za sodni okraj Slovenjgradec,
- v Šoštanjju za sodni okraj Šoštanj,
- v Gornjem gradu za srez Gornji grad,
- v Mariboru za mesto in srez Maribor levi in desni breg,
- v Prevaljah za srez Dravograd s tem, da se odredi prenos sedeža v Dravograd,
- v Ptujju za mesto in srez Ptuj, izvzemši sodni okraj Ormož,
- v Ormožu za sodni okraj Ormož,
- v Ljutomeru za okraj Ljutomer,
- v Gornji Radgoni za sodni okraj Gornja Radgona,
- v Murski Soboti za srez Murska Sobota,
- v Dolnji Lendavi za srez Dolnja Lendava.

Strokovna združenja:

- Vrtnarjev v Ljubljani za dravsko banovino,
 - Dimnikarskih mojstrov v Ljubljani za dravsko banovino,
 - Kamnoseških mojstrov v Ljubljani za dravsko banovino,
 - Elektrotehničnih obrtov v Ljubljani za dravsko banovino,
 - Graditeljev v Ljubljani za dravsko banovino,
 - Konjačev v Ljubljani za dravsko banovino,
 - Grafičnih obrtov v Ljubljani za banovino,
 - Združenje pletilcev v Ljubljani za banovino,
 - Tesarskih mojstrov v Ljubljani s tem, da se jim pripoji okoliš Združenja tesarskih mojstrov v Celju in s tem razširi na vso banovino,
 - Zidarskih mojstrov v Ljubljani s tem, da se jim pripoji okoliš Združenja zidarskih mojstrov v Mariboru in s tem razširi na vso banovino,
 - Čevljarjskih mojstrov v Ljubljani za mesto in sodni okraj Ljubljana,
 - Krojačev in krojačic v Ljubljani za mesto in sodni okraj Ljubljana,
 - Krojačev in krojačic v Mariboru za sodni okraj Maribor,
 - Čevljarjskih mojstrov v Mariboru za sodni okraj Maribor.
- Ostane torej 52 skupnih združenj in 14 strokovnih, skupno torej 46 združenj, dočim se jih ukine 106.
- Pripadniki ukinjenih združenj pripadejo skupnim združenjem, ki so zanje pristojna po sedežu njihovega obrta.

Pavšaliranje pridobnine za male obrtnike

Z uredbo z dne 25. decembra 1959 je raztegnil finančni minister pavšalno plačevanje pridobnine, ki je bila uvedena s finančnim zakonom 1957/58 samo v krajih do 20.000 prebivalcev, tudi na obrtnike v krajih z nad 20.000 prebivalci; v Sloveniji v Ljubljani in Mariboru. Tudi obrtniške delavnice je oprostil davka na dohodek od zgradb (zgradarine).

Za male obrtnike se smatrajo tisti obrtniki, ki delajo sami ali pa imajo največ dva pomočnika (vajenci se ne štejejo) ali pa delajo s stroji do dveh konjskih sil, oziroma porabijo do 1000 kilovatov električne energije na leto.

Posebna uredba pooblašča obenem finančnega ministra, da lahko odpiše na prošnjo zainteresiranih oseb zaostanke, ki so bili izkazani na koncu leta 1957. na davkih, taksah in kaznih za davčne in taksne prekrške, v kolikor bi izterjevanje teh zaostankov pomenilo gospodarski polom dolžnikov. (Pri siromašnih kmetih, katerih čisti katastrski donos ne presega 1000 din in so oproščeni zemljiškega davka, sega to pooblastilo do konca leta 1959.)

Prošnje za odpis se morajo vložiti v treh mesecih od dneva objave te uredbe (do 22. marca 1940).

Ker pa državna uprava ne more pogrešati dosedanjih dohodkov, so se zvišali nekateri davki, ki zadevajo večje in močnejše davčne zavezance. Tako so povišali takse za pogodbe o najemu zgradb, stanovanj in lokalov po velikosti najemnine. Tudi takse za dovoljenje za razne trgovinske in obrtne obrate so zvišali v sporazumu z ministrstvom za trgovino in industrijo. Pri tem so upoštevali gospodarsko šibkejšo sloje; te takse malega obrtnika vobče ne zadevajo v znatni meri.

Okroglo 80 odstotkov obrtnikov v Ljubljani in Mariboru bo odslej pavšalno obdavčenih; pavšalna pridobnina bo znašala za male obrtnike:

	v krajih	kategorija	brez tuje d. sile	z 1 pomočnikom	z 2 pomočnikoma
	do 5.000 prebivalcev	vse	80	150	240
	od 5.000 do 10.000 prebivalcev	vse	120	210	320
	od 10.000 do 20.000 prebivalcev	vse	200	350	480
	nad 20.000 prebivalcev	1. kat.	220	370	540
		2. kat.	260	420	600
		3. kat.	300	470	660
		4. kat.	340	520	720
Belgrad, Zagreb, Ljubljana		1. kat.	300	450	640
		2. kat.	350	550	720
		3. kat.	450	650	960
		4. kat.	550	800	1200

Male obrtnike, ki pridejo v poštev za plačevanje pavšalne pridobnine, je razdelil finančni minister v naslednje skupine (kategorije):

I. kategorija: 1. lončarji; 2. kovači in podkovači; 3. košarji-pletači; 4. sitarji, rešetarji; 5. kolarji, izdelovalci karoserij; 6. ladijski tesarji; 7. sodarji (bednarji); 8. parketarji; 9. lesni kaluparji; 10. izdelovalci pip (piparji); 11. jermenarji in sedlarji; 12. izdelovalci tovornih sedel; 13. ščetarji in čopičarji; 14. vrvarji in predelovalci kozje volne; 15. vozni ličarji; 16. izdelovalci prešitih odev; 17. pozlačevalci pohištva in okvirarji; 18. krojači perila; 19. krojači nar. noš (»abadžije, terzije«); 20. brivci, frizerji, lasularji; 21. svečarji, voskarji in medicarji (lectarji); 22. firmopisci (črkoslikarji); 23. pleškarji, sobni slikarji obrtni slikarji industrijskih izdelkov; 24. izdelovalci korit; 25. izdelovalci grebenov za statve; 26. obrti za izdelovanje piščali; 27. izdelava kljukic za pripenjaje perila; 28. izdelovanje opetnic za obutev; 29. metlarji; 30. prazilci čičerke (leblebije); 31. tolčenje in praženje kave; 32. bičarji; 33. popravljanje gumijeve obutev; 34. pedikerji; 35. pranje in likanje perila; 36. umetno krpanje tkanin; 37. izdelovanje štorij; 38. okraševalci grobov.

II. kategorija: 1. keramiki, pečarji; 2. steklarji (steklorezci); 3. nožarji in ostrobrosuci, pilorezci; 4. ključavničarji, gradbeni ključavničarji, pohištenji ključavničarji, izdelovalci tehtnic (tehtničarji); 5. mizarji; 6. modelni mizarji; 7. lesni strugarji, izrezovalci lesa in lesorezci; 8. strojarji; 9. pozamentniki, izdelovalci vrvic in trakov; 10. vozni tapetniki (voznotapetniški-pleskarski obrt); 11. tapetniki in dekoraterji; 12. predci in tkalci; 13. izdelovalci pletenega blaga iz preje (pletci nogavic, trikotaže itd.); 14. krojači moških oblek; 15. krojači ženskih in otroških oblek; 16. klobučarji; 17. kaparji, izdelovalci narodnih kap in fesov; 18. kožuharji in krznarji; 19. modisti; 20. bonbonarski, sladoledarski obrt (brez odprtega lokala); 21. krovci; 22. maserji; 23. izdelovanje otroških igrač; 24. izdelovalci predmetov iz žice (žebļjev, žičnih vrvi itd.); 25. izdelovanje mlinčkov za kavo; 26. izdelovanje zavor za dvigala; 27. avtogensko varjenje (varileci); 28. izdelovanje verig (verigarji); 29. valjarski obrti; 30. obrtno grebenanje volne; 31. vezilje, izdelovanje senčnikov, predlog za ročna dela; 32. izdelovanje čipk in zastorov; 33. izdelovanje lestencev iz svilene tkanine; 34. izdelovalci sukanca, kravat; 35. izdelovalci vreč; 36. izdelovalci naglavnih rut in robecev; 37. izdelovanje kleja; 38. izdelovanje gumastih trakov.

III. kategorija: 1. steklobrosuci, graverji, steklarji, izdelovalci zreal; 2. slikarji porcelana in kamenine (fajanse), izdelovalci mozaičnih del; 3. puškarji, 4. strojni ključavničarji; 5. izdelovalci proizvodov iz pletene žice; 6. pločevinarji, inštalaterji vodnih, kanalizacijskih in plinskih naprav; 7. kotlarji; 8. livarji kovin, zvonolivarji; 9. pasarji, kovinostružci, cizelerji, kovinobrosuci, kovinski sukači, izdelovalci kovinske galanterije; 10. izdelovanje lestencev; 11. izdelovanje otroških vozčkov; 12. fini kovači, zlatarji, izdelovalci lišpa in predmetov iz kitajskega srebra; 13. modelirji, kovinski kaluparji; 14. galvanizerji, galvanoplastiki; 15. mehaniki, mehaniki za precizno mehaniko, avtomehaniki; 16. izdelovalci medicinskih in kirurških inštrumentov, aparatov in orodja; 17. urarji; 18. izdelovalci glasbenih inštrumentov (glasbilarji); 19. glavničarji, izdelovalci predmetov iz roženine in kosti ali galalita; 20. kiparji (rezbarji) v kamnu, lesu, sadri (gipsu) itd.; 21. torbarji, izdelovalci kovčegov in usnjene galanterije; 22. knjigovezi in izdelovalci kartonaže; 23. barvarji (tkanin, preje) in kemijski čistilci; 24. izdelovalci steznikov (životnikov) in pasov; 25. izdelovalci umetnih cvetic, perjanic in nakitov; 26. izdelovalci vencev, šopkov in priredb iz naravnih cvetic; 27. kolačarji; 28. orientalski slaščičarji; 29. milarji; 30. izdelovalci predmetov iz cementa in umetne kamna, imetniki manjših kamnoseških obrtov; 31. popločarji, tlakarji; 32. štukaterji, sadrarji (gipsarji); 33. imetniki manjših zidarskih obrtov; 34. imetniki manjših tesarskih obrtov; 35. studenčarski obrt; 36. sirarji; 37. preprogarji; 38. vulkanizerji, izdelovanje in popravljanje gumastega blaga.

IV. kategorija: 1. graverji, pečatarji, metalografi, emajlerji, gijošerji, notorezci, amalgamerji; 2. rokavičarji; 3. bandažisti, izdelovalci ortopedskih predmetov; 4. dežnikarji, sončnikarji; 5. krznarji, barvarji krzna, usnja in perja; 6. kozmetiki za negovanje obraza in telesa; 7. izdelovalci lepotic in vonjav; 8. črevarji; 9. tiskarji; 10. črkolivci, cinkografi, ksilografi, litografi; 11. fotografi; 12. inštalaterji parne, vodne in zračne kurjave; 13. elektroinštalaterji, elektromehaniki, radiomehaniki; 14. zidarski mojstri; 15. tesarski mojstri; 16. kamnoseški mojstri; 17. vodnjakarji; 18. izdelovanje prešanih predmetov; 19. izdelovanje papirnih vrečic in ovojníc in ostala papirna konfekcija.

Čevljarji, čizmarji, opančarji, copatarji, cokljarji in bombaževinarji (»pamuklijaši«) plačujejo v vseh krajih nad 10.000 prebivalcev tiste pavšalne zneske, ki veljajo za kraje nad 10.000 do 20.000 prebivalcev; v krajih do 5.000 oziroma do 10.000 prebivalcev pa plačujejo zneske, ki veljajo za te kraje.

Ne smatra se, da se bavijo z drugim pridobitnim delom mali obrtniki, ki kot neobhodno dopolnilo k lastnim prizvodom prodajajo tudi nabavljeno blago v neznatnih količinah (na primer pri čevljarjih: vezalke, mast za čevlje itd.), ker taka prodaja predstavlja nujno dopolnilo stroke.

Mali obrtniki, ki se po teh določbah obdavčujejo s pavšalnimi zneski, **morajo vsako leto do 31. januarja (letos izjemoma do 15. februarja) prijaviti davčni upravi število zaposlenih pomočnikov**. Če se med letom število zaposlenih pomočnikov poveča, morajo to prijaviti v 15 dneh po spremembi. Če tega ne store, plačajo kazen 200 do 5.000 din, poleg tega pa izgube za dve leti pravico do pavšalnega obdavčenja. Obrtne zbornice morajo na zahtevo davčnih oblasti dati podatke o številu zaposlenih pomočnikov pri malih obrtnikih v krajih z nad 20.000 prebivalci.

Malim obrtnikom, ki niso razvrščeni v nobeno izmed navedenih kategorij (peki, slaščičarji, izdelovalci keksov, sladoleda, kanditov in bonbonov, mesarji in klobasarji ter drugi), se odmerja dohodnina po davčni osnovi, ki jo ugotovi davčni odbor. Zato morajo kakor ostali pridobninski zavezanec predložiti letne davčne prijave.

Effekt te davčne olajšave za obrtništvo se bo pokazal tudi v tem, da bodo obrtniki vzporedno s pavšaliranjem pridobnine oproščeni splošnega davka na poslovni promet (brivci, dimnikarji itd.) in da bo **osnova za odmero samoupravnih davkov samo 60 odstotkov pavšalnega davka**.

Zal pa moramo ugotoviti, da je za obrtnike v večjih mestih, na primer v Ljubljani, **vzet previsok pavšal**. Kajti doslej so bili obrtniki v Ljubljani manj obremenjeni s pridobnino na osnovi ocene njih dohodkov po davčnem odboru in bodo težko prenašali občutno zvečanje svojih davčnih bremen. Zaradi tega bo treba stopnjo v posameznih kategorijah **znižati na znesnejšo višino**.

R. Dostal:

Stare obrtne zadruga ali cehi

(Nadaljevanje in konec.)

Propadanje obrtnih zadrug ali cehov

Obrtne zadruga ali cehi so bili do konca 17. stoletja precej samostojni in neodvisni ter so si sami urejali svoje zadruga zadeve. Pozneje pa si je lastila glede njih vlada vedno večji vpliv ter je izdajala razne odredbe. Leta 1689. je izšel nov **obrti red**, ki je prepuščal mestnim oblastem pravico, da so smele število mojstrov poljubno pomnožiti ali zmanjšati, kakor so hotele, čemer obrtne zadruga niso smele ugovarjati. S poznejšo dodatno izpopolnitvijo obrtnega reda je bila samostojnost obrtnih zadrug skoro popolnoma odpravljena. Že vlada je imela pravico ustanavljati zadruga in jim dajati pravila. Zadruga niso smele več neposredno med seboj dopisovati, temveč le potom oblasti. Mojstri niso smeli sami določati cen svojim izdelkom. Dragocena in nespametna mojstrska dela so se morala odpraviti. Kljub temu in mnogim drugim neprilikam in nevšečnostim so zadruga vendar še vzdržale.

Avstrijska vlada je še proti koncu 18. stoletja dovoljevala rokodelstvo kot **prosto obrt**, kar je veljalo zlasti tedaj, če je šlo za kak nov izum. Taki obrtniki navadno niso bili zadruga člani starih obrtnih zadrug ali cehov, bili so popolnoma neodvisni in niso ničesar plačevali v zadruga skrinjo za potrebo in namene zadruga in raznih cehovskih bratovščin. Zadruga člani, mojstri, so skrbno pazili na to, da se v njihovem okraju ni naselilo več

obrnikov, nego so sami smatrali kot dovoljno za krajevne potrebe. V svojo zadrugo so sprejeli le tiste, ki so jim bili po volji. Hoteli so ostati sami zase. Mojstrska pravica se je na ta način večinoma podedovala od očeta na sina, odnosno na zeta, tudi se je mogla kupiti s posestvom vred. Tudi se je moglo dobiti posojilo na take hiše in pravice, zato so bile mnogo več vredne. Že avstrijska vlada ni bila voljna, da bi brezpogojno čuvala in branila, pogosto zelo samovoljne in namišljene privilegije starih obrtnih zadrug. S temi ostanki starih cehov, izvirajočih iz srednjega veka, je dokončno pomedla francosko-ilirska vlada.

Uprava Ilirskih provinc je proglasila kmalu po zasedbi naših dežel popolno obrtno svobodo. Kakor so Francozi odpravili razne druge privilegije, tako so proglasili tudi stare svoboščine in predpravice starodavnih cehov kot ničevne. Vsak se je lahko pečal s kakršno koli obrtjo, le da je plačeval določeni obrtni davek. Leta 1812. je plačalo obrtni davek 26 žen, ki so prodajale idrijske čipke v Ljubljani in drugod. Francoska vlada je nameravala doseči z odpravo starodavnih cehov in z ustanovitvijo obrtne svobode večjo konkurenco med obrtniki in znižanje cen obrtnih izdelkov. A to ni šlo brez upiranja od strani prizadetih obrtnikov, mnogo je bilo ugovorov. Zakaj najmanj polovica mestnih prebivalcev je živela dolga stoletja od svojih starodavnih obrtnih predprav, katere so na vso moč čuvali in branili proti vsakemu poskusu kršenja in napadu kmetskega ljudstva. Ščutil jih je tudi ljubljanski magistrat, ki se je v njihovem imenu pritožil 2. novembra 1811 francoskemu generalnemu intendantu, češ da so z odpravo cehov in obrtnih pravilnikov prišli obrtniki ob vse premoženje in zajamčene starodavne pravice. V svoji pritožbi je magistrat še navajal, da ni v obrtnih zadevah nobenega reda in discipline; da so vrata vsakemu tujcu na stežaj odprta, čeravno ga nihče ne pozna, niti kar koli o njem ne ve; nobenega razmerja ni med potrebo in med kupci; ljudi tare neznosna draginja obrtnih izdelkov in raznovrstno izsiljevanje številnih tujih obrtnikov.

Francoska vlada je odpravila razliko med kmeti in plemiči, med premožnimi in berači. Zahtevala pa je tudi, da naj si vsak sam kuje svojo srečo in naj ne išče v dosego boljših življenjskih razmer opore pri svojih bližnjih, pri tovariših. Zato so bili odpravljene vsi cehi ali zadruge, prepovedano je bilo vsako združevanje obrtnikov in delavcev, ki bi hotelo določati cene obrtnih izdelkov. Zakonodajca je varovala le njihove pravice do proste konkurence, socialne pomoči pa jim ni nudila. Uprava Ilirskih provinc se je pač trudila, da bi dvignila domačo industrijo, tako n. pr. v okolici Kranja, kjer je cvetela že poprej zelo razširjena žimarska obrt.

Ko so Francozi leta 1815. odšli iz naših dežel, so obrtniki mislili, da bo avstrijska vlada zdaj odpravila **obrotno svobodo**, ki so jo smatrali za škodljivo njihovemu obrtnemu razvoju glede na nekdanje obrtne predpravice in privilegije. Zahtevali so po-

polno obnovo starih obrtnih zadrug ali cehov z vsemi nekdanjimi svoboščinami. Toda to se ni zgodilo! Avstrijska vlada je tudi po odhodu Francozov obdržala novo uredbo in ni hotela preklicati svobodne obrti. K temu je pripomoglo tudi poročilo ilirskega guvernerja barona Lattermanna leta 1814., ki je navajal, da je prebivalstvo z obrtno svobodo popolnoma zadovoljno. Meščani se sicer jezijo, toda preprostemu občinstvu, ki smatra staro cehovstvo za škodljivo, pa zelo ustreza, kajti s prosto konkurenco so se znižale tudi cene obrtnih izdelkov. **Kranjski deželni stanovni** so razpravljali leta 1821. o obrtnih zadevah. Z večino so se izrekli zoper obrtno svobodo in za uvedbo starih cehov, češ da so še najbolj ustrezali razmeram. Proti njim so bili samo oni, ki sami niso mogli postati mojstri. Neomejena obrtna svoboda je škodljiva vsem: obrtnikom in občinstvu. Obrtnikov je preveč, zato ne morejo nikamor naprej, kupec pa zdaj ne dobi niti boljših niti cenejših izdelkov. Razvoj domače obrti je oviralo tudi to, da so bogataši in razni imenitniki naročali svoje potrebščine z Dunaja in od drugod, namesto od domačih obrtnikov, kar se, žal, dogaja še tudi dandanes.

Cehovstvo je bilo torej odpravljeno na Kranjskem, Primorskem in v beljaškem okrožju, ostalo pa je še v onih pokrajinah, ki niso spadala pod Francoze, namreč na Štajerskem in v celovski kresiji. Tudi tukaj so se obrtne zadeve sedaj mnogo bolj prosto obravnavale, kar dokazuje poročilo ordinariata nadškofije v Gradcu iz leta 1841. Poročilo navaja, da bodo ostali obrtni vajenci brez ponavljalnega pouka, ker preti nevarnost odprave cehov. Mojstri se pa kaj malo brigajo za duševni blagor svojih vajencev. Škofijsko poročilo priznava zlorabe starih obrtnih zadrug, vendar jim prisoja tudi dobre strani. Le cehi so mogli pospeševati nravno življenje svojih združnikov, zlasti vajencev; oni so podpirali bolne, brezposelne in potujoče pomočnike. S tem, da so bili odpravljene cehi, so se odpravile zlorabe, odpravile pa so se tudi vse dobre navade. Škofijski ordinariat je bil mišljenja, da bi se ustanovila prostovoljna verska in dobrodelna društva, ki naj bi vplivala, da bi obrtni vajenci redno hodili h krščanskemu nauku in v ponavljalno šolo. Vlada je taka društva pod nadzorstvom policijskih oblasti dovolila, obenem pa tudi to, da so smeli imeti stare cehovske zastave, skrinje itd.

Popolnega propadanja starega cehovstva ni bilo več moč zaustaviti. Obrtniki v onih deželah, kjer je bilo cehovstvo odpravljeno, so vedno bolj odločno zahtevali svobodno pot in da naj prebivalstvo samo odloča o tem, kje in pri kom hoče naročevati in kriti svoje potrebščine. Zanimivo je, kako so še v 18. stoletju cehi z vso trdovratnostjo branili svoje stare pravice. To nam dokazuje spor med ribniško in cerkniško čevljarstvo za drugo, ko so Ribničani leta 1771. na sejmu v Sodražici zaplenili cerkniškim čevljarjem usnje ter prepovedali krčmarjem, da bi jim dali jed in pijačo. Takih primerov je bilo več. Cerkniška

usnjarska bratovščina je tudi prepovedala, da ne sme nihče svojega blaga postaviti obenem in istem času na dveh sejnih na trg. Za take prestopke se je moralo plačati en tolar globe.

Cehi so se v poslednjem času svojega obstoja omejevali zgolj na iztirjevanje raznih glob ter pobiranje prispevkov za bolne člane in potujoče obrtne pomočnike. Vsak član, ki so ga na novo sprejeli, je moral poleg običajnih pristojbin plačati še za nekaj bokalov. Likof so veselo »zacehali«. Za svojo nadaljnjo strokovno izobrazbo pa se niso nič brigali. Mojstri sami se pogosto niso kaj posebno spoznali v lastni stroki. V takih razmerah je bila izobrazba vajencev sila nedostatna, dobro izvežbanih delavcev je bilo čim dalje manj. Tudi v revolucionarnem l. 1848. je bila odločna zahteva po popolni obrtni svobodi. Vsakomur naj bi bilo mogoče pridobiti si pravico, **patent**, za izvrševanje kakršne koli obrti ali rokodelstva; vsak priden in natančen obrtnik naj dobi zadostnega in primernega zaslužka. Ko pa so se odprla nova prometna pota in znižale carine, se je začela tuja konkurenca, ki je postavila na trg boljše in cenejše inozemsko blago. Domači obrtnik ni bil več kos tujemu mojstru, ki je imel večje strokovno znanje in več kapitala ter je bil bolj spreten in podjeten. Tako stanje v naših deželah je trajalo do leta 1850., ko so bile pri nas ustanovljene **trgoveške in obrtne zbornice**, da bi bile domači obrti in trgovini v pomoč in oporo v boju s premočno tujo konkurenco.

(Uporabljeni viri: **Valvasor**: Die Ehre des Herzogthums Crain; **A. Dimitz**: Die Geschichte Krains; **Schumi**: Arhiv für Heimatskunde; Laibacher Wochenblatt; **Iv. Vrhovec**: Ljubljanski meščani in razni spisi; **Dr. Potočnik**: Zgodovinska učna snov; **dr. Pivko**: Zgodovina Slovencev; **dr. Gruden** — **dr. Mal**: Zgodovina slovenskega naroda itd.)

A. D., Ljubljana:

Ko je delo končano . . .

»Lepo ste mi zagodli! Naš zadnji pogovor ste v celoti objavili v »Obrtniskem glasniku«. Še tega je bilo treba!«

S takimi očitki je sprejel naš znanec skupino došlih stanovskih tovarišev.

»Nič se ne razburjajte, mojster; storili smo samo to, kar ste nas ob priliki sami učili.«

»Ne spominjam se, da bi o tem govorili.«

»Prepričan sem, da vaši očitki niso tako resno mišljeni«, se oglasi najzavednejši iz družbe. »Ravnali smo se le po vašem nasvetu. Le domislite se, ko ste nas ob neki priliki opozarjali na naše dolžnosti napram stanu in podrejenim. Reklj ste: „Slab mojster je tisti, ki svoje znanje skriva in zase obdrži. Podoben je sveči, ki gori pod korcem; tam dogori in nikomur ne sveti.“

»Vidite, te misli so nas vodile pri objavi našega pogovora, da bodo tudi drugi o stvari poučeni!...«

»Preidimo torej k predmetu naših razgovorov! Že zadnjič sem poudaril, da je gotovost obrata stremljenje vsakega podjetnika in istočasno tudi pobuda strojnim tovarnam, da opremijo orodne stroje z najprikladnejšimi varnostnimi napravami. Poudarjam z najprikladnejšimi, ker mora varnostna naprava ustrezati namenu in ne sme ovirati pri delu.

Niso vsi stroji enako varni. Navadno nastane nezgoda takrat, ko se je najmanj nadejamo; tako n. pr. pri krožni žagi, ki je najenostavnejši in tudi najnevarnejši stroj. Že hitrost, s katero deluje (50—45 m v eni sekundi), povzroča, da ne vidimo, ali je list pognan ali ne. Znan mi je primer, ko je hotel radovednež otipati zobe take žage, ker je mislil, da stroj stoji. Ranjeni prsti so ga poučili o nasprotnem. Ta nesreča je nastala zato, ker ni bil del krožne žage nad mizo krit v varovalnem košu, ki obenem zadržuje žaganje, da ne leti v oči. Del krožne žage pod mizo mora biti tako krit, da ne pride nihče v stik z listovimi zobmi, n. pr. pri odstranjevanju žaganja izpod stroja. Poleg tega mora biti vsaka krožna žaga, ki sega več ko 5 cm nad mizino ploščo, opremljena s klinom ali zagozdo. Debelina tega klina mora odgovarjati širini zareze. Ta zagozda mora držati zarezo v lesu odprto in tako preprečiti stisnjenje žage.«

»Oprostite, da vas prekinem. Zakaj je krožna žaga tako nevarna, ko je takorekoč vsa zakrita?«, se oglasi eden izmed poslušalcev.

»Tu bi bilo težko navesti vse vzroke. Največ nezgod nastane zaradi podcenjevanja nevarnosti same, drugi vzroki so: skrhani zobje, slabo razvedeni zobje, napačna oblika zobov, to je, če režemo les počez z žago, ki ima naprej stoječi zob; tu žaga preveč zagrabi in »seka«. Tudi miza stroja je lahko povod nezgode. Lesena miza se mestoma izrabi in tako nastane nesigurna opora: prevelika usta v plošči so vzrok, da potegne žaga manjše kose vmes, list se zagozdi in če se stroj ne ustavi, je zopet možna nezgoda. Pri rezanju ozkih lesov je žaga odrezala že marsikomu prst, zato smemo ozke lesove potiskati le z daljšo, na koncu z železno konico opremljeno palico. Prirezovanje vezanih plošč tudi ni tako brez nevarnosti, ker se spodnji prečni furnir razcefra in tako ovira drsanje. Tudi vodilo za vzporedni les lahko povzroči nezgodo, ako vodilo ni pravilno postavljeno. Tudi površnost je pogosto vzrok nezgode. Kakor veste, na krožni žagi tudi brazdamo. V to svrhu se mora odstraniti zagozda. Po končanem delu moramo isto takoj zopet pritrditi na njeno mesto, sicer postane soodgovoren pri morebitni nezgodi dotični, ki je zagozdo odstranil.

To so takorekoč vsakdanje možnosti nezgod pri krožni žagi. Seznam vendar še ni popoln, ker so mnoge nezgode take narave, da poškodovanec največkrat še sam ne ve, kdaj jo je izkupil.

Specialne krožne žage so tako urejene, da si stroj les sam podaja in posebne ročice, ki pritiskajo les na ploščo, zabranjujejo, da bi žaga odrezani les vrgla nazaj. Pri teh strojih je skoraj nemogoče, da bi se kdo poškodoval.

Ko govorimo o žagah, naj omenim še tračno žago. Veste, kako dobro nam služi; a gotovo vam bo manj znano, da je bilo treba skoro polnih 50 let, predno se je ta stroj toliko izpopolnil, da ga je bilo mogoče izročiti splošni uporabi (1808—1855). Sedanji stroji nudijo največjo možno varnost pri delu. Koluti, na katerih teče list, so zakriti, zobje žage so kriti, navzgor idoči list je krit popolnoma, navzdol idoči list pa do višine reza. Slučajno odtrgani list žage zadrži oni močni obod nad zgornjim kolutom. Izgleda, da ta stroj ni nevaren. In je vendar nevaren! Posebno pri rezanju valjastega lesa, ko zagrabi s hitrostjo 15 do 20 m v sekundi pomikajoči se zob lista les, ga zasučje, iztrga iz rok, je največja možnost za poškodbo delavca in tudi za odtrganje lista. Za rezanje valjastega lesa se moramo posluževati vodilne priprave, korita, ali spnemo okrogli les svoro, ki mu daje na plošči potrebno oporo. Posebno pozornost moramo posvetiti ustju ali zarezi v vodilnem lesu plošče. Preveliko ustje povzroča, da potegne list manjše kose lesa za seboj; posledica tega je zagozdenje lista v ustju, kar je tudi pogosti vzrok pretrganju lista ali poškodbi roke. Trajnost lista tračne žage je odvisna od oblike zob in od pravilne namestitve hrbtnega vodila. Zob mora biti v osnovnem kotu zaokrožen in pri ostrenju se mora vedno paziti na to, da se v tem tudi zob poglobi. Hrbtno vodilo mora biti tako postavljeno, da gre prostotekoči list tesno mimo in šele pri delu dobi oporo na vodilu.«

»Ali so skobeljniki tudi tako nevarni?«, vpraša eden izmed navzočih.

»Za krožno žago zavzema glede nevarnosti prvo mesto skobeljnik s četverkotnim vretenom. Pogoste nezgode pri delu na tem stroju so dale povod uvedbi raznih več ali manj praktičnih varnostnih naprav. Najbolj se je obnesel raztegljiv zakrov nad vretenom, katerega lahko prestavljamo v višino glede na debelino lesa. Ta zakrov krije od vrha celo vreteno; pri delu ne racremo voditi lesa tako, da bi prišle roke nad in preko vretena. Pri daljšem lesu se ta naprava dobro obnese, le pri krajših in širših deskah je poleg občutka nesigurnosti v podajanju lesa vidna tudi stopnja, ki je nastala pri manjanju roke. Odstotek sigurnosti pri delu na poravnalniku se je dvignil še z uporabo okroglega vretena, katero se imenuje tudi varnostno vreteno. Kakor vsako novost, tako so sprejeli tudi to vreteno v začetku z nezaupanjem, češ da ne odvrže zadosti odrezane trske in da ne bo mogoče na stroju žlebiti itd. Res je, da prve klinje na okroglih vretenih niso popolnoma odgovarjale kakovosti in zato je bila vsa dobro mišljena naprava sprejeta z nezaupanjem.

Pri skobeljnikih na debelino imamo razmeroma največjo si-

gurnost. Vreteno je krito s košem, ki obenem usmeri odmot trske, ozebljeni podajni valj je krit in ravno tako prestava zobatih koles, ki prenaša pogon na podajne valje. Novejši stroji so opremljeni z razčlenjenim podajnim valjem in razčlenjenim tramičkom. Ta naprava preprečuje odbijanje lesa.

Rezkalni stroj smatramo lahko za skobeljnik s pokončnim vretenom. Zato je ta stroj glede nevarnosti v istem razredu kot poravnalnik s četverokotnim vretenom. Pri uporabi vodilnih sani za rezanje čepov in zarez, pri vodilnih napravah za izdelovanje oblikovnih letev in pri delu ob vodilnem ravnilu moremo težko varnostno napravo uporabljati. Kot varnostna naprava pri rezkalnem stroju služi nad rezilo poveznjeni koš, ki krije od rezila opisani krog od vrha, da tako prepreči morebitni vpad roke od zgoraj; ali pa se pritrdi na vreteno stroja obroč na kroglicah, katerega premer je nekoliko večji kot od rezila opisani krog. Namen tega obroča je, da zabrani poseg roke v območje rezila in pri eventualnem spodrsnjenju roke pri delu zabranjuje dotik s klinjo.

Večje rezilne glave in utorne krožne žage krijemo v košu, ki pušča samo za delo potrebni del orodja prost. Pri kombiniranih strojih mora biti drugo nerabljeno orodje med delom na enem delu stroja popolnoma krito. Pripomniti moram, da se številno nezgod pri sedanjih novejših strojih znatno zmanjšuje.

Novejši, moderni stroji so opremljeni s podajno napravo za les, tako da odpade ročno podajanje pri poravnalniku, krožni in tračni žagi in deloma tudi pri rezkalnem stroju. S tem je tudi sigurnost obrata močno povečana.

✦ Emil Koprivnikar

Dne 29. novembra 1959 je mirno v Gospodu zaspal ugledni mizarski mojster g. Emil Koprivnikar, ki je postal žrtev nesreče pred ljubljanskim glavnim kolodvorom. Hudo poškodovanega so prepeljali v Leonišče, kjer mu zdravniki niso mogli rešiti življenja. Njegovo truplo so pokopali 1. decembra p. l. na župnijskem pokopališču v Litiji. Pri odprtem grobu se je od njega poslovil g. Mahkovec za Prosvetno društvo, g. Dolinar za gasilsko župo in predsednik obrtnega odseka Zbornice za TOI g. I. Ogrin, ki je poudarjal njegove zasluge za obrtništvo in njegovo srčno dobroto. Rajni g. Koprivnikar je bil izredno delaven mož. Požrtvovalno je sodeloval v vseh stanovskih, katoliških prosvetnih in političnih organizacijah. Zadnji čas je bil tudi načelnik okrajnega cestnega odbora litijskega, bil je dalje načelnik trga Litije, predsednik Prosvetnega društva, delaven odbornik pri gasilski četi in navdušen delavec pri raznih obrtniških društvih. Povsod bodo delavnega in požrtvovalnega moža hudo pogrešali. Naj mu sveti večna luč!

✿ Feliks Toman

19. decembra 1959 je umrl ugledni kamnoseški mojster Feliks Toman. Rajnki je bil zgled neutrudne slovenske pridnosti in podjetnosti. Rodil se je 9. aprila 1855 kot sin kamnoseškega mojstra Ignacija Tomana v Kravji dolini (današnji Vidovdanski cesti) v Ljubljani. Po šolski izobrazbi na ljubljanski realki se je izučil obrti doma. Kot 18-letni mladenič je odšel leta 1873. na Dunaj, da bi bi se dalje izobraževal. V poletnih mesecih je delal (na palačah dunajskega rotovža in borze, pri votivni cerkvi ter na palači parlamenta v Budimpešti), pozimi pa je obiskoval dunajske strokovne šole, da se izpopolni v stroki in splošnem znanju. Ko se je vrnil domov, je uspešno vodil očetovo obrt. L. 1892. se je osamosvojil in prenesel svojo obrt na Resljevo cesto. Izvršil je priznana cerkvena dela doma in v tujini (na Dunaju, Lincu, Trstu, Zagrebu, Karlovcu itd.); pri večini večjih stavb v Ljubljani (pri sodnji, banovinski palači, univerzi itd.) je izvršil kamnoseška dela. Svojo skromno malo obrt je povzdignil s svojo neumorno pridnostjo in solidno podjetnostjo v industrijski obrat. Naj počiva v miru!

Tečaji

Tečaj za električno in avtogeno varjenje v Ljubljani.

V soboto dne 25. decembra se je končal v varilnici Tehniške srednje šole v Ljubljani tečaj za električno in avtogeno varjenje, ki se je vršil od 11. decembra dalje celodnevno. Tečaj je priredil Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani pod vodstvom gospoda profesorja tehniške srednje šole ing. Hladnika in strokovnega učitelja gosp. Zupančiča. Iz raznih krajev dravske banovine se je udeleževalo tečaja 15 mojstrov in že starejših pomočnikov kovinarske stroke. Ob zaključku tečaja so dobili udeleženci spričevala, potem ko sta si uspehe ogledala predsednik Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za TOI g. Ivan Ogrin in tajnik g. dr. Josip Pretnar.

Pokazalo se je, da je tečaj uspel izredno dobro. Udeleženci so z vneto posečali pouk in praktične vežbe in ob zaključku so mnogi izrazili željo, da bi se čimprej priredil še dopolnilni tečaj za specializacijo v električnem varjenju, kar je najboljši dokaz, da je tečaj z uspehom dosegel svoj namen. Taki tečajji se bodo v bodoče ponavljali. Za ta tečaj se je prijaviло nad 50 udeležencev, ki pa žal niso mogli biti vsi sprejeti. Priredili se bodo tudi taki tečajji, ki ne bodo trajali celodnevno skozi dva tedna, temveč se bodo vršili ob popoldnevih ali ob večernih urah, da se s tem omogoči poset čim širšemu krogu interesentov.

Pri predavanjih se je obravnavala tehnologija železa, varilna tehnika in principi talilnega varenja, poznavanje priprav in varilnega materiala, posebnosti varjenja »v levo« in »v desno«, uporaba zvarov in privarov, konstruktivno pravilno varjenje v instalaterski tehniki, nosilnih konstrukcijah, popravilih itd.; vežbali so se tudi v risanju in delali razne kalkulacije.

Za časa tečaja se je vršilo tudi filmsko predvajanje varjenja v kinematografu, ki je zelo dobro uslo.

Vežbanje se je nanašalo na pravilno obratovanje z napravami za avtogeno in električno varjenje, vežbanje varjenja »v levo« in »v desno« nad glavó in raznih drugih položajih, varjenje raznih vrst zvarov in privarov, varjenje na raznih vrstah jekla in litega železa, v bakru, medenini in aluminiju.

Tečaj za avtogeno varjenje na Jesenicah.

V drugi polovici meseca februarja priredi Zavod za pospeševanje obrta pri Zbornici za TOI v Ljubljani tečaj za avtogeno varjenje na Jesenicah. Ta tečaj je namenjen obrtnikom in pomočnikom kovinarske stroke zlasti iz okoliša Jesenic, Radovljice, Bleda, Bohinja in Kranjske gore. Vabimo interesente, ki bi se želeli udeležiti tečaja, da se prijavijo z navedbo svojega naslova čimprej na naslov: Zavod za pospeševanje obrta pri Zbornici za TOI v Ljubljani.

Tečaji za gradbene obrte, kovinarje, lesne in slikarske stroke.

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani priredi v teku zime in spomladi posebne strokovne tečaje za stavbne obrte, stavbne ključavničarje, stavbne mizarje in slikarje. Ti tečaji se bodo vršili ob dnevih med tednom in sicer v popoldanskih ali večernih urah, kakor bo tečajnikom bolj prikladno. Poučevalo se bo začetniško in dopolnilno strokovno risanje, slogoznanstvo in gradivoznanstvo ter za zidarsko in tesarsko stroko še posebej stavbarstvo. Dosedaj se je prijavilo precej udeležencev. Ker pa je prostih še nekaj mest, vabimo interesente, ki bi želeli obiskovati katerega izmed navedenih tečajev, da to prijavijo takoj pismeno na Zavod za pospeševanje obrta pri Zbornici za TOI v Ljubljani, s točno navedbo svojega bivališča in poklica ter označbo tečaja, katerega bi želeli obiskovati.

Vezane in panel
plošče furnir

,SLAVONIJA'

Weiner i Weiss, Ljubljana

Gospodarska c. 13
Telefon štev. 27-56.

*

Kupim

Bleiweisove „Novice“ (l. 1843, 1844, 1849, 1856, 1857, 1862), Kunčev „Obrtnik“ (l. 1883-1884, 1888-1889), Jugoslovanski Obrtnik (l. 1919-1929), Slovenski Obrtnik (l. 1906) in druge starejše obrtniške časopise in knjige.
P o n u d b e u p r a v i.

Zanatska banka Kraljevine Jugoslavije a. d.

Podružnica Ljubljana, Gajeva ulica 6 / Telefon št. 20-30
Centrala Beograd / Gl. podr. Zagreb / Podružnica Sarajevo

Daljniska glavnica din 75.000.000. Udeležba države din 30.000.000. Rezervni fond nad din 5.000.000
PODELJUJE obrtnikom in obrtnim podjetjem menična in hipotekarna posojila, kredite na tekoče račune in posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev — **SPREJEMA** od vsakogar vloge na hraplne knjižice in tekoče račune po najugodnejšem obrestovanju — **UPRAVLJA** imovino in fonde obrtniških ustanov in organizacij — **IZVRŠUJE** najkulantnejše vse ostale bančne posle

Obrtniki! V Vašem lastnem interesu je, da vse svoje denarne posle izvršujete potom svojega denarnega zavoda

